

د نړۍ د وتلو رسنیو او ورځپاڼو پېژندنه (۹) BBC

د بي بي سي خبري رسنی

(British Broadcasting Corporation - BBC)

په نړۍ کې نن مطبوعات، خبري آژانسونه، راډیو، ټلوېزون، سینما، انټرنټ، موسیقي او په مجموعي توګه ټوله ډله ایزه رسنی د خلکو د پوهاوي په خاطر هغوی ته د خپلي خوښي د معلوماتو رسولو دپاره خورا کارنده وسیله ده. دغه رسانه ای وسیلي کولای سي یو خبر، یو نظر، یوه مفکوره، یوه علمي لاسته راوړنه او هر بل ذوقی او تفریحي کړنې په آسانی سره د خلکو په ذهنیتو کې ځای او یا هغه محوه کړي؛ حتی ددې واک لري چې و یوه ناسم عمل ته د مشروعیت روی ورکړي او یا یو سالم او روا عمل د تخریب او هرج و مرج خواته رهي کړي.

نن په ډله ایزه رسنیو کې د قسما قسما تبلیغاتو تنوع او غزېدنه داسي یوه پدیده ده چې د ټکنالوژۍ د پرمختګ سره یې سمه وده کړې او د مخکي ټوله کره یې تر خپل پوښښ لاندې راوستېده. دا چې دغه پدیده بیا لا نوره هم د موږنه کېدو په خوا روانه ده؛ د نړۍ پر عمومي افکارو باندې د هغوی تاثیر نن د یوه مسلم حقیقت په حیث ځان تثبیتوي. د رسنیو دغه شاني قدرتمنده موقف نن د لویو شبکو او د نړۍ د لویو سرمایه دارانو او بډایو هیوادو په لاس کې لوېدلی دی، دا هغوی دي چې دغه رسنیو ته د خپلو استعماري غوښتنو په لوري حرکت ورکوي او د هیوادو په لاندې کولو او د خلکو د اذهانو په اړولو او کنټرولولو کې تر پوځي قدرت زیات کارنده کار اخلي او اوږدمهاله ګټو ته ځان ور باندې رسوي.

د رسنیو د پېژندنې په دغه روانه لړۍ کې نن د بي بي سي د راډیو-ټلوېزون خپرنډویه شرکت په اړه په مؤجزه توګه یو څه برغیرو. راډیو او وروسته بیا ټلوېزون په ډله ایزه رسنیو کې و عامه ذهنیت ته د پیغام رسولو او پر هغوی باندې د خپل تاثیر تر ټولو مؤثره وسیلي بلل سوي دي. زموږ د هیواد افغانستان په ګډون په زیاتره هغه هیوادو کې چې د بېسوادۍ کچه یې لوړه ده نو د هغه اثرات تر ټولو زیات محسوس دي. د بي بي سي د نامه سره زموږ د هیواد عوام او خواص ښه ترها آشنا دي. بي بي سي زموږ په جنگ ځپلي هیواد کې د دې تیرو دېرشو کلو په دراماتيکو بدلونو او پاچا ګښتیو او دکورنۍ جګړو په دوران کې د پورتنی اصل په پلي کولو کې، عمده نقش درلودلی او هغه یې په خپل انګریزي غوندي مهارت سره لوبولی دی.

بي بي سي چې د (British Broadcasting Corporation - BBC) لومړني حروف دي؛ په انګلستان کې د یوې خبري رسنی په حیث د لومړي ځل د پاره په ۱۹۲۲ کې د هغه کنسرسیوم لخوا جوړه سوه چې په ځان کې یې شپږ غټ تجارتي شرکتونه را ټول کړي وه. دغه شرکتونه (د مارکوني Marconi Company، جنرال الکټریک کمپني General Electric Company، بریټیش ټامسن هوسټن British Thomson-Houston، مترو پولیټان ویکرز Metropolitan-Vickers او د غرب د برق کمپني Western Electric) وه چې په نظر کې لرل په انګلستان کې د ملي خبرو د خپرېدو لپاره یو سراسري راډیويي سټیشن تاسیس کړي. د بي بي سي دغه اوسنی تشکل د ۱۹۲۷ را په دېخوا د سلطنتي منشور-لوزنامې پر بنیاد چې هغه ته رویال چارټر هم ویل کېده ثبت سوی دی او دهغي رهبری شورا لخوا اداره کيږي چې د انګلستان ملکه یې د څلورو کالو د پاره منصوبوي.

دغه چارټر د تیري شلمې پېړۍ د پنځوسمې لسيزي را په دېخوا هر لس کاله بعد اېډېټ کېدله او بیا د هغه لوزنامې پر اساس چې په ۲۰۰۷ کې د بي بي سي اود انګلستان د فرهنگ، رسنیو او ورزش دوزارت ترمینځ تنظیم سوه؛ په داسي یوه «منشور - لوزنامې» واوښته، چې تر هغه پخوانۍ رویال چارټر ډیره جامع او کارنده وه.

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راېولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

د لیکنې د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

ددې «منشور- لوزنامې» عملي اختيار و بي بي سي ترست (BBC TRUST) ته سپارل سوی دی چې په بي بي سي کې د تصميم نيولو حاکم نهاد دی او ۱۲ غړي لري. دغه نهاد د بي بي سي ستراتيژیک لوری تعينوي او اجرائیوي کردار يې بيا په بي بي سي کې د يوه ۱۶ کسيزه اجرائیوي هیئت (Executive Board) په غاړه دی چې و بي بي سي ترست ته د خپلو اجرائاتو جوابگوي کوي. د بي بي سي ترست غړي دوزيرانو په سپارښتنه او ددي هیواد د ملکی په انتصاب سره کار کوي.

د انگلستان د هغه وخت چارواکو ۱۹۳۲ کال تر ورستيو پوري د يوه بين المللي راډیويي چينل و تاسيس ته اړتيا نه ليدله ، بس دهمدي کال د ډسمبر په ۱۹ مه وو چې داسي يوتصميم و نيول سو تر څو د «بي بي سي د امپراطوری د سرويس» (BBC Empire Service) په نامه د بي بي سي نړی واله برخه په انگرېزي ژبه هغه هم و خپلو انگرېزي ژبي مخاطبينو ته چې د هیواد د باندي يې ژوند کا وه، فعاله کړي . دغه نوم د انگرېزانو د استعمار په هغه دوران کې يو ډېر پر ابهته نوم وو، خو ددې شبکې چارواکي نن ترجيح ورکوي هغه بيخي هېره کړي. بي بي سي پخپله ددغه نوم ټاکنه چې امپريالستي وجهه يې د ورايه ځني ښکارېده ، هغه امپريالستي وجهه نه بولي، بلکه په هغه هیوادو کې چې برتانيا هغه د خپلي امپراطوری ساحه بلل ، و انگليسي ژبو کسانو ته د هغوی ديو والي د پاره هڅه گڼي. خو دغه سرويس د څو کالو په اوږدو کې، خاصتاً د دوهمې نړی والي جگړې د را نيژدې کېدو په شرايطو او د متخصصو هیوادو د عوامو په ذهنيتو کې ددوی د تبليغاتو د مؤثريت په خاطر داسي تلابن وو ترڅو ددي لاري څخه و خپلو استعماري اهدافو ته خپله د لاسوهنو لاره خلاصه پري ردي او ساحه يې لا نوره هم پراخه کړي . په ۱۹۳۸ کې بي بي سي د خپلو انگليسي خپرونو سربره په عربي او هسپانوي ژبو هم پروگرامونه ور زيات کړل . د کال ۱۹۸۸ راهیسي وو چې د بي بي سي چارواکو و دغې برخې ته د بي بي سي د جهاني سرويس (BBC World Service) نوم ور کړ.

نن د بي بي سي خبري تجارتي شبکه يا (British Broadcasting Corporation) د انگلستان د ټولو راډیويي او ټلويزوني او د آن لاین شبکو په سر کې د خبر جوړولو ، د خبر رسولو او د خلکو پر ذهنيتو باندي د هغه د تاثير بندي په وجه، په ټوله نړی کې د خورا موډرنه او تر ټولومشهوره رسنيو په کتار کې حسابيږي ، بي بي سي په دې هیواد کې د ميډيا پراخ راډیويي، ټلويزوني او د انټرنټ دلاري خپل خپرونو په ماموريت په ټوله نړی کې پر مخ بيايي . د کاله ۶۰ زره ساعته برنامې لري، ځيني بين المللي تجارتي خدمات هم لري چې د هغه د جملې څخه په امريکا، کاناډا او نړی په نورو هیوادو کې د بي بي سي د کبلي ټلويزون د برنامو څخه استفاده ده.

د بي بي سي راډیويي او ټلويزوني خبري شبکه ځان مستقل او بېطرفه تجارتي رسنی بولي ، خو ددې شبکې خورا مهمه برخه يعنی همدا د بي بي سي د جهاني سرويس برخه يې د انگلستان د دولت د بهرنيو او د کامونولټ اداری لخوا (Foreign & Commonwealth Office - FCO) پر مخ بېول کيږي چې د بهرنيو چارو وزارت د اهدافو سره سم فعاليت کوي او د هغوی لخوا تمويليږي . همدغه اداره ده چې د ابحارو په ها خوا هیوادو کې د انگليسي دولت د گټو د پراخېدو مسؤليت لري . د همدې FCO د لاري ده چې د بي بي سي و جهاني برخې ته پارلماني گرانټ برابرېږي . البته کورنی پراخي خپرونې يې د تجارتي اعلانو او د خبرو د خرڅلاو او ټلويزوني چينلو څخه د استفادې په فیس چلېږي او درنی گټي ځيني تر لاسه کيږي . ددغې رسنی کلنی دورانې بودجه په ۲۰۰۷ کال کې ۴ اعشاريه ۳ بيليونه سټرلینگ پونډه وه.

بي بي سي په خپله خارجي برخه کې دخپلو پروگرامو د توليد او خپرېدو پروسه د انگلستان د «عمومي ډيپلوماسی» د غوښتنو سره سم تر سره کوي . د برتانيا د بهرنيو چارو وزارت د «بي بي سي نړی وال سرويس» په دې هیواد کې د خپلي عمومي ډيپلوماسی په څلورو مهمو محوري برخو کې حسابي.

عمومي ډيپلوماسی د هیوادو د خارجي سياست د تحقق د پاره يوه داسي نوې شپوه ده چې دهغه په کارولو سره هدف دادی چې دغه هیوادونه دخپلو گټو د پاره د دولتو سره د اړیکو پر ځای د ملتو پر عمومي افکارو باندي و اثر بندي ته زیاته پاملرنه کوي او هغه ته ځان رسوي . د برتانيا د بهرنيو چارو وزارت هم په خپله رسمي انټرنیټي پاڼه کې د عمومي ډيپلوماسی تعريف «په بهرنيو هیوادو کې د عامه خلکو سره د کار د طريقي له رویه، و خپلو هدفو ته رسېدل» بيانوي.

د بي بي سي د نړی والي برخې بودجه چې د انگلستان د دولت او بهرنيو چارو د وزارت لخوا تأمینيږي، دغه برخه په اداري لحاظ د لندن د ډيپلوماسی د دستگاه د زیربناوو څخه گڼل کيږي چې لوی سياستونه يې تل د دولتي مسؤلينو يا د هغوی د نمايندگانو تر رهبری او نظارت لاندي عملي کيږي. تير کال د بي بي سي د نړی والي برخې (BBC

د پاڼو شميره: له ۲ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکنې د ليکنيزې بنې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له را ليرولو مخکې په خبر و لولئ

(World Service) کلنی بودجه ۲۶۵ میلیونه پونډه وه، دغه رقم دیوی رادیویي، ټلوېزوني او د بي بي سي د آن لاین سرویسو دپاره خورا لوی رقم دی چې مسلماً و لویو هدفو ته د رسېدو د پاره د بي بي سي په واک کې اینډول کيږي. سره ددی چې د بي بي سي چارواکي د دی برخي پر استقلال باندې تأکید کوي خو د بېلابېلو برنامو د اجرا او تصویب دپاره هغوی ته ضروري ده چې خپلي طرحي د قانون گزارۍ و اجرائیوي مسؤلینو ته، د عمومي ډیپلوماسۍ د خاځه کمیسیون او د خاځه وزارت د لاري و پارلمان ته د څېړني او تائید دپاره وړاندي کړي.

نن د بي بي سي د نړۍ وال سرویس رادیویي او ټلوېزوني خپروني د نړي په ۳۲ ژونديو ژبو د پښتو او فارسي ژبو په گډون ددی رسنۍ د نړۍ والو پروگرامو په ۳۲ برخو کې خپريږي. نړۍ واله خبرونه او گزارشونه د بي بي سي د جهاني برنامو لخوا چې ددی شبکې د خپرونو تر ټولو په سر کې ځای لري د ۲۵۰ ورزیده خبريالانو لخوا چې بي بي سي هغوی د خپلو اهدافو د تحقق د پاره استخدام کړي دي، د شپې او ورځي کوبښ کوي چې د بي بي سي د پالیسي سره سم د نړۍ د مهمو پرمختیابو څخه چې د خلکو پر ژوندباندې ژوره اغېزه کوي د نړۍ په ۳۲ ژبو و نړۍ والو ته وړاندي کړي.

نظر سنجیو ښوولي ده چې بي بي سي په زیاتو مواردو کې مخکښه نقش لوبولی دی. د بي بي سي رادیویي، ټلوېزوني او په خپله انټرنیټي پانو کې ددی رسنۍ د جهاني خپرونو برخه په ټوله نړۍ کې تر ټولو مهمه او اغېزه ناکه برخه ده، دغه برخه تر ۲۵۰ میلیونه زیات اورېدونکي او لیدونکي لري. د میاشتي تر اتیا میلیونه کسانو پوري ددی رسنۍ د انټرنیټي سایټو څخه کتنه کوي. په بي بي سي کې د جهاني سرویس دا دومره جاذبه زیاتره د نړۍ د پښو څخه د هغوی هر اړخیزه گزارشونه او د نړۍ و پېچلو موضوعگانو ته د انگریزانو د لید نه کیندلي کتني دي. دم درحاله بي بي سي ۱۰ رادیویي سټېشنونه لري چې پنځه یې ډیجیټالي دي. اته ملي ټلوېزوني چینلونه، او نور زیات پروگرامونه لري. د بي بي سي انټرنیټي سایټ چې په کال ۱۹۹۶ کې جوړ سوی دی د خبرو یوه کمله مجموعه او آرشیف په خپل ځان کې لري.

د انگلستان د رسنیو نظام یوه ځانگړتیا په دی کې هم ده چې ددی هیواد دولت په رسانه ای نظام کې خپل حضور ساتلی دی، څوک چې د بي بي سي و اداري روند ته گوري نودغه ځنگړتیا په ښه شاني پکښي لیدل کيږي. ددلي خوا په رسنیو کې د اړیکو تر ټولو مهمه کړی منبع ده، او بي بي سي د پیغام پر منبع باندې زیاته تکیه کوي، په همدې خاطر ده چې د نړۍ په ۳۲ ژبو خپل پروگرامونه خپروي تر څو په دی توگه په جهاني عرصه کې د برتانيا و ډیپلوماتیک حضور ته عملي ښه ورکړي.

هرکله چې د بي بي سي غوندي د یوه هیواد رسنۍ د خپلو جغرافیایي سرحدو د باندې په نړۍ واله سطحه د مخاطبانو په لټه کې وي نو هغوی تر هر څه دمخه خپلي ملي گټي او اوږدمهاله استعماري هدفونه په نظر کې نیولي وي. په همدې لحاظ د بي بي سي د خارجي برخي بودجه د بهرنیو چارو د وزارت لخوا تأمینيږي. نن ددریمي نړۍ هیوادونه بي بي سي ته نه یوازي د یوې خبري رسنۍ په حیث بلکه هغی ته د انگلستان ددولت او د هغه د استعماري پالیسيو د منعکس کونکي یوه نهاد په سترگه گوري.

بي بي سي، د خپلو برنامو په جوړولو او خپلولو کې خپل ځانگړي مهارت او تخصص کار وي او د خپلو مخاطبینو سره په یوه داومداره رواني جگړه لگیا ده. دغه رسنۍ د خبر د ټاکلو، د خبر د جوړولو، د خبر د پر وخت خپلولو، د کارپوهانو، تحلیلگرانو او میلمنو په هدفمنده ټاکلو او د مخاطبینو په ذهن کې د شک او شبهي د طرحو په لقا کولو کې دروانشناسۍ د ټولو مبانو څخه کار اخلی تر څو پر مخاطب باندې خپل اثر پریږدي او هغه د ځانه سره وساتي. د بي بي سي دغه د جاذبې اوسنی راز هم په همدغه کیندلي او ظریفانه د کار په طریقې کې پروت دی.

په رسانه ای جگړو کې د و هم اوگومان ایجادول درواني عملیاتو د خاصو طریقو څخه یوه طریقه گڼل کيږي. ددی شپو په کارولو سره مهاجم ځواکونه تلابن کوي چې د مخاطبینو په ذهنیتو کې دځان او یا یوې خوا څخه مطلوب او د اعتماد وړ او د مقابلي خوا څخه یو ناسولته او نفرت انگیزه تصویر اړانه کړي.

پروفیسر کارل هوسمن Carl Hausman **مبتکره او وتلی ژورنالیست**، د امریکا د نیوجرسی په پوهنتون کې د ژورنالیزم د ډیپارټمنټ مشر، په رسنیو کې د و هم اوگومان د جوړېدو په هکله وايي: «رسنۍ ساختگي فضا ایجادوي، د نړۍ څخه داسې ذهني برداشت جوړوي چې د واقعي نړۍ سره هېڅ سر نه خوري. په رسنیو کې خبر، الزاماً هغه څه نه دی چې واقع سوی دی، بلکه هغه څه دی چې خبري منبع یې وړاندي کوي.»

د پاڼو شمیره: له ۳ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
دلیکنې د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

دغه خبره خو عامه او د ټولو رسنيو د پاره يوه الگو ده، خو که بيا بي بي سي ته څوک داسي يو صفت ورکوي نو کېدای سي هغه بلکل يو پرځای مثال وي ...

مأخذونه :

زما خپل يادابنتونه او دغه لاندې سايتونه :

<http://www.bbc.co.uk>

[/http://www.bbc.co.uk/worldservice/programmes](http://www.bbc.co.uk/worldservice/programmes)

<http://www.bbc.co.uk/info/purpose/what.shtml>

<http://www.bbc.co.uk/historyofthebbc/>

http://en.wikipedia.org/wiki/British_Broadcasting_Company

<http://en.wikipedia.org/wiki/BBC>

http://www.bbc.co.uk/worldservice/specials/1122_75_years/page2.shtml

د پاڼو شميره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خيبر و لولئ